

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА

Орган Української Національної Думки.

Ціна 20 гр. Виходить що-неділі.
Адреса редакції й адміністрації:
ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 70.

Передплата: в краю: за 1 місяць 1 зол., на чвертьрічно 3 ол., на пів року 5 зол. 50 гр., рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. долари або їх вартість в вишій валюті. Рукописів не звертається. — Оголошення після умови Непідписаних дописів не приймається.

Не приймають до відома.

Український Комітет Допомоги жертвам повені в Галичині, зложений з представників всіх українських організацій і інституцій та громадянства в Луцьку, отримав таке письмо луцького староства.

Starostwo Łuckie L. 1254]P
Łuck, dnia 7 października 27 r.
Do Pana Lewczanowskiego Aleksandra w Łucku ul. Jagiellońska 93 T-wo „Proswita”.
W odpowiedzi na zawiadomienie o powstaniu w m. Łucku, Łuckiego Ukraińskiego Gromadzkiego Komitetu pomocy poszkodowanym powodziom w Małopolsce, zawiadamiam, że takowe przez Starostwo nie zostało przyjęte do wiadomości, ponieważ w m. Łucku już istnieje Komitet pomocy powodziom w Małopolsce, w skład którego weszli przedstawiciele różnych narodowości jak również i ukraińskiej.

w/z Starosta (—) Krasicki.

Документ дуже багатомовний. Кидає він з одного боку світло на те, як санаційна адміністрація трактує стремління українського громадянства допомагати собі організовано в звичайнім нещастю, а з другого — недвозначно нагадує багатом нашим-же українцям, до чого веде їхня „неполітична” участь у „неполітичних” урядових підприємствах: не приймається до відома українського, бо вже є таке саме польське з участю українців.

Ціла та справа була би тільки прикрим випадком, як непередбачене було і нещастя в горах Карпатах, що цей випадок посередньо спричинило. Але набірає вона дуже великого значіння в зв'язку з іншими справами, що до яких заповідається таке саме трактування волинської адміністрації, якого коріння треба шукати з певністю у Варшаві.

На одній кооперативній нараді, де були також запрошені українці, один високий достойник у волинській адміністрації висловився, що української кооперації не може бути, бо — кооперація є всесвітня; іншими словами — не повинно прийматися до відома існування української кооперації, бо — вже існує кооперація, до якої належать, або можуть належати також і українці.

Перенесім це все на яку небудь іншу ділянку нашого громадського життя; і вийде, що й Т-во „Просвіта” на селі не потрібне, бо — існують же по зразковому статуту „Кола Млодзєжи Вейскій”, де є і українці. Тим більше не потрібні українські приватні шко-

ли, бо існують паньствові школи, де вчать також українські діти. І т. д.

Не питаємо вже, чи це є згідно з духом якогось людського постулу, але запитаємо: чи згідне це з польською Конституцією, яка забезпечує певні права не тільки тому, де є, чи де можуть бути також українці? — яка і тим самим українцям дещо запевнює?

Рахуємо таке поступовання не згідним з правам і зовсім слушно Український Допомоговий Комітет оскаржив рі-

шення староства перед вищою інстанцією.

Рівночасно звертаємо на цю справу увагу всього українського громадянства. Бо занадто вже радикально ведеться на наших землях акція „сердечної дружби і співпраці” на тих основах, які заложив був у свом часі відомий Станіслав Грабскі, тільки в далеко збільшених розмірах. Наше громадянство мусить одностайно стати в обороні свого права.

Український „шовінізм”

Спробуйте ви відповісти якось полякові на польське питання по українськи; напишіть ви по українськи якесь подання; скажіть слов’я за українську мову, за українську суть в кооперації, школі, уряді... Обовязково попадете в число українських „шовіністів”. Натомість з боку польського — ніколи й н’де отого шовінізму немає; навіть, коли українській кооперативі на селі наказується вести книговодство по польськи, хоч там може й немає такого, що по польськи писати вміє, — це, борони Боже, — це не шовінізм. Це є обовязково якась „конечність”.

Так було і є всюди, де ходить про зменшення наших прав. Але ото міністр освіти наказав в польських школах вчити української мови. Коли добре розібрати цю справу, то це не тільки для нас абсолютно нічого не дає, але навпаки — це обраховане виключне на користь поляків на наших землях. І що ми бачимо?.. По більших і менших містах поляки скликають віча, наради і — протестують; це є наступ на польське право... І скільки злоби, ненависти, люті по відношенню до нас українців несуть з собою всі постанови отих віч і на-

рад на сторінки преси, до урядових канцелярій Варшави...

Такі віча і наради відбувались і в містах Волині. Декотрі з них внесли дуже цікаві постанови. Прм. Ковель: нарада батьків польської гімназії в справі заведення в школі навчання української мови постановила, щоби в школі вчили не української мови, а російської (і), у Рівному розглядали цю справу з іншого боку. В резолюції з віча кажеється, що „впровадження української мови від другої класи народної школи у тому самому відношенню, що й мови польської, є дуже шкідливе як з оглядів національних, так і педагогічних”.

Це все не шовінізм. Це „народове і педагогічне взгледі”. Коли-ж наш діти вже від першої класи народної школи мусять вчитися тільки по польськи і ми доказуємо, що це-ж то й справді непедагогічно — то ми шовіністи. Згадали ми про це не, щоби цим направити справу. Горбатого, кажуть, могила направить. Нагадуємо тільки тим, що нас намагаються лікувати з „шовінізму” хай перше подивляться у свій город. Нічого забивати нам голови „шовінізмом”, коли ми тільки права свого боронимо.

ВІСТІ З ВАРШАВИ.

(Від нашого варшавського кореспондента)

Розкол серед ППС.

Польська Партія Соціалістична (ППС) переживає дуже важкі дні. Здавалось би, що коли як коли, але саме за влади марш. Пілсудського ця партія повинна би плавати в достатках та мати найбільшу силу й значіння. Бо нинішній перший маршалок Польщі і її справжній володар, це колишній діяльний член ППС, один з основників і перших редакторів головного партійного польського соціалістичного органу „Роботнік”, — це „чоловий муж” ППС, яка завжди Пілсудским пишалася, як „своім чоловіком”. І справді, на рядах ППС, на ідеології цієї партії, яка ставила собі за першу мету: боротьбу з Росією усіма способами — Пілсудскі спірався а боївки ППС були Пілсудского підпорою. Тому то не диво, що коли побідив погляд, що тільки з розвалом Росії може воскреснути самостійна Польща, перше польське правительство (в ли-

стопаді 1918 р.) в Люблині творив соціаліст Дашиньскі, а коли Пілсудскі вернув із німецької в’язниці в Магдебургу і став Начальником Держави, покликав на голову ради міністрів теж соціаліста — Морачевського. Не диво теж, що в травні мин. року польські соціалісти заявили усі як один за переворотом марш. Пілсудского і діяльно, шляхом оголошення генерального страйку, помогли Пілсудскому побідити.

Та часи змінилися. Надії „пепесяків” на свого колишнього однопартійця — жорстоко завели. Марш. Пілсудскі не сперся на ППС, ані взагалі на польській демократії, лише передусім на — армії, а далі на групах, які мочав штучно творити. Так повстала нова політична партія „Пілсудчиків”. Зв’язок Направи Ржечипосполітей” з кількома великими щоденниками, так розпочалися контакти уряду з поміщицтвом і реакційною шляхтою, так врешті у самому уряді засіли два відомі монархісти — міністр судівництва Мейштович і зем. справ Незабітовскі.

Річ ясна, що й практична політика уряду пішла по лінії, яка розходилася далеко з напрямними П. ПС. Ба, але марш. Пілсудскі, відкидаючи співпрацю з цілою партією П. ПС. не відкинув співпраці з поодинокими її чільними діячами. І так м. и. покликав до свого уряду згаданого вже вгорі п. Морачевського, голову ради міністрів, з перед 9-ти літ, довголітнього представника ППС в австрійському парламенті і потім у польському соймі. Коли-ж ППС поволі щораз загострювала своє відношення до цілого уряду марш. Пілсудского, справа відношення до мін. Морачевского ставала щораз прикришою. Правда, Морачевскі склав посольський мандат, але членом партії був далі. Якже глядіти на свого партійника, котрий сидить в уряді, який партія гостро побороє? Отже кінець кінцем, в мин тижні Викон. Комітет ППС виключив Морачевского з партії. У відповідь, численні чільні члени цієї партії самі позголушували свій виступ із партії, інші виступили з партійної управи. М. и. належить туди: визначний член ППС, публіцист Голуфка, який є нині начальником Східного Відділу в міністерстві закордонних справ, посол Яворовскі, який є одночасно головою варшавської округи ППС. і головою Мійської Ради м. Варшави і и.

На 6 і 7 листопада скликано до Варшави Начальву Ряду ППС. Тоді вирішиться, чи стара партія ППС збереже свою єдність, чи може взагалі розколеться на групу противників і групу приклонників марш. Пілсудского та його способу правління. Ось так колишній лідер і ідеолог партії, ставши володарем у державі, став причиною партійного розколу!

Скрутні дні Вітоса.

Передвиборчий віє вітер, всюди розмови про виборчі бльоки, та поки що бльоки ще не видно, зате видно — сварню і розколи. Але рух іде. Тому й Вітос почав рухатися. Минулорічний переворот здобово струснув його „Пястом”, завдавши цій партії великого сорому. адже це не аби щ, коли головний ватажок партії, кількарічний голова ради міністрів, мусить через плоти-огороди на втіаха спасати свій випашений животик, аби не подіравили його кулі вояків маршалка Пілсудского. Але Вітос швидко очунав і прийшов до дзвонів і бадьорости. Ось кілька днів тому скликав до містечка Тарнова велике віче. Та біда: ледве віче відкрито, ввійшла на салью поліція і віче закрила. Посол Вітос покликуювався на Конституцію, закони й розпорядки — не помогло: колишній трьохразовий прем’єр Польщі не зміг відбутися в Польщі вічал.

Сойм і вибори.

20-го цього місяця позинен знову зійтися сойм. Та чи зійдеться — Господь Бог і маршалок Пілсудскі знають! Судячи по рухові, який іде по всіх польських партіях і по тих заходах, які вже нині приймаються урядом, уряд таки

